

ромската Волност през вековете многократно е правен съдбовен избор – избор на номадски начин на живот, отказ от идеята за собствена държава, да не се захваща ромски корен само на определени географски ширини и дължини, да се заимстват чуждият език, бит, обичаи, религия и традиции, за да се оцелее.

За да има равновесие в духовната природа на хората от моя етнос, идва другият вид закрепване – към рода и семейството. Семейството е другата ценност, която стои непосредствено до свободолюбието. Те двете стоят най-високо в йерархията на ромската ценностна система и винаги вървят ръка за ръка. Всички останали ценности ги следват и са в пряка зависимост от тях. Точно ромското семейство е средата, в която се е създавала, развивала, съхранявала и предавала от поколение на поколение материалната и духовна култура на нашите далечни предшественици. Така дори и без наличие на писменост се е съхранил ромският език, много богатият и неизследван досега фолклор, както и крайно интересните празници, обичаи, обреди, традиционното възпитание, уникалните занаяти и тяхната технология, ценностната ни система и т.н. Всичко това се дължи на свещеното за нас, ромите, семейство, което изцяло успява да замести липсващите собствена държава и развито чувство за принадлежност към определено общество.

На следващото място в йерархията на нашите ценности са децата. И това никак не е случайно, защото точно те са истинските продължители на родовете и семейни традиции. В ромското семейство всяко дете има свое място в зависимост от пола, възрастта и приноса си в припечелването на средства за преживяване.

Небезизвестно е, че ние, ромите, раждаме много деца. Често явление е неромите и особено някои държавни служители – учители, лекари, социални работници, служители от местните администрации и др., открито да ни обвиняват за това. За съжаление те едва ли си дават сметка, че влизат в конфликт с една от основните страни на ромската ценностна система. Техните иначе искрено доброжелателни съвети най-често се посрещат с неразбиране от страна на ромите, което пък предизвиква неприкрити упреци към стереотипите на мнозинството. Крайният резултат е взаимно неразбиране и незачитане на правото на другия да бъде по-различен.